

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова

**СИМВОЛІКА АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ТЕКСТІВ БРИТАНСЬКОЇ
ПОЕЗІЇ ХХ-ХХІ СТ.: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ ТА
ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АСПЕКТИ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 08-202М групи
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.041 германські мови та
літератури (переклад включно), перша –
англійська
Освітньо-професійної програми Філологія
(германські мови та літератури (переклад
включно)), перша – англійська
Літвякова Марина Ігорівна
Керівниця кандидат філологічних наук,
доцентка Просяннікова Я.М.
Рецензентка кандидатка філологічних наук,
доцентка, доцентка кафедри готельно-
ресторанного та туристичного бізнесу й
іноземних мов Херсонського державного
аграрно-економічного університету
Главацька Ю.Л.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Символ як художньо-естетична категорія	5
1.1. Етнокультурна специфіка символу.....	5
1.2. Національна символіка Великобританії	16
РОЗДІЛ 2. Особливості функціонування символів у віршованих текстах британської поезії ХХ–ХХІ ст.	28
2.1. Образи-символи природи у поетичному мовленні.....	28
2.2. Морально-етичні символи у британських поетичних текстах.....	35
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45

ВСТУП

Символи у житті людини існують ще з первісних часів. Це одне з найбільш багатозначних понять у літературі. Символ об'єднує в собі первинні природні образи, ідеї, культурний та особистісний початок власної сутності. Ця категорія являє модель структури художнього твору. Символ концентрує і відображає закономірності змісту. Це і робить його потужним інструментом аналізу та інтерпретації. Сенс символічних образів не можна розшифрувати прямолінійно, їх потрібно пережити та емоційно відчутти. Образи-символи несуть в собі основні знання про внутрішній світ людини та закони природи, вони допомагають нам розширити межі розуміння реальності. **Актуальність** дослідження зумовлена неповнотою аналізу феномену символу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана у руслі кафедральної наукової теми «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі» (номер держреєстрації 0117U003763).

Метою нашого дослідження є вивчення значення символіки у британській поезії XX–XXI століття. Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- дати пояснення поняттю етнокультурної символіки;
- дослідити національні образи-символи британської культури;
- проаналізувати символи, що відображають природні явища;
- встановити особливості функціонування морально-етичної символіки у поезії.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є символи в англійськомовних текстах британської поезії XX - XXI ст. **Предметом** дослідження є способи репрезентації символіки в текстах британської літератури XX-XXI ст. у лінгвостилістичному та лінгвокогнітивному аспектах.

Мета й завдання роботи зумовили вибір основних **методів дослідження**, серед яких використано: описово-аналітичний (ознайомлення з потрактуванням поняття «символ»); метод кореляційного аналізу (формулювання кореляції системи термінів символу, знака та алегорії); загальнонаукові методи: аналіз теоретичних джерел (з метою всебічного вивчення поняття «символ»); синтез (поєднання образів-символів, які позначають явища природи, життя, вічності, смерті); класифікація (об'єднання в одну групу ознак, які характеризують символи); узагальнення (зведення окремих одиничних фактів в єдине ціле; трансдисциплінарні методи: індукція (аналіз фактів), дедукція (аналіз понять).

Теоретичне значення полягає в тому, що в роботі зроблено лінгвостилістичний та лінгвокогнітивний аналіз символіки англійськомовних поетичних текстів ХХ-ХХІ ст. на позначення природних явищ та морально- етичних цінностей.

Практичне значення проведеного дослідження полягає у використанні матеріалів для укладання навчальних посібників і методичних рекомендації з мовознавства, стилістики англійської мови та інтерпретації тексту.

Апробація результатів дослідження була здійснена на засіданні кафедри англійської філології та світової літератури ім. проф. О. Мішукова Херсонського державного університету. Основні результати магістерського дослідження опубліковано в одноосібній статті «Символіка англійськомовних текстів британської поезії ХХ–ХХІ ст.» в науково-періодичному виданні «Магістерські студії».

Структура: загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 50 сторінок, із них 42 основного тексту. Робота складається із вступу, двох розділів з висновками до кожного із них, загальними висновками, списку використаних джерел із 69 позицій, з поміж яких 43 іноземними мовами.

РОЗДІЛ 1

СИМВОЛ К ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ

1.1. Етнокультурна специфіка символу

Символ є важливою складовою сучасної свідомості, як на особистісному, так і на груповому рівнях. Виникнення цієї категорії має тривалу еволюційну історію в процесі культурного становлення людства [10, с. 5].

У самому слові символ (від грец. *symbolon* – «знак», «пізнавальна прикмета») закладена ідея зв'язку, спілкування, комунікації. Форма і зміст не завжди є єдиними: форма символу, як правило, не має подібності з тим предметом, який символ представляє. Останнім часом спостерігається поживлення інтересу до символу в науковому середовищі. Це не випадковість, а відображення, посилення антропоцентричних і міждисциплінарних тенденцій в науці. Німецький філософ Е. Кассіер писав: «Замість того, щоб визначати людину як «*animal rationale*», ми визначаємо її як «*animal symbolicum*» [16, с. 97]. Оскільки символи у всьому їх багатстві та розмаїтті мають безпосереднє відношення до культури, їх вивчення дозволяє нам краще зрозуміти і себе в цінностях, оцінках, інтелектуальних орієнтирах і пріоритетах, і культурне середовище, в якому ми живемо. Розглядаючи когнітивну природу символічних форм, вчені відзначають, що функціонально вони нічим не відрізняються від природної мови як основного семіотичного засобу зберігання та подання знань. Однак знання закріплюються в цьому випадку в свідомості людини не звуковими або кінетичними кодами, а тими чи іншими предметними сферами [17, с. 10-11].

Символ у мистецтві є багатогранною категорією, яка відноситься до естетики та розкриває своє значення через зіставлення із такими категоріями як художній образ та алегорія. В більш широкому значенні

можна сказати, що «символ – це образ, взятий в аспекті своєї знаковості», і що він є, «знаком, який наділений всією органічністю і невичерпною багатозначністю образу» [1 с. 155]. Будь-який художній символ є художнім образом» (але «не кожен художній образ є символом».) Категорія символу вказує на вихід образу за власні межі, на присутність певного змісту, нероздільно злитого з образом, але не тотожного йому [13]. Предметний образ і глибинний зміст постають в структурі символу як два полюси, які не можуть існувати один без одного (оскільки зміст втрачає поза образом свою явленість, а образ поза змістом втрачає свої компоненти).

Розрізняють прості і складні символи. Прості символи – це елементарні геометричні форми, які мають глибоко архаїчний характер, володіють багатоплановістю і багатозначністю змісту, здатні зв'язуватися в осмисленій послідовності. Складні символи несуть більш визначене, фіксоване та однолінійне значення порівняно із простими.

Символ має дві форми: зовнішню та внутрішню. Зовнішній зміст являє собою чуттєво-даний об'єкт: річ, випадок, жест, зображення, вираз. Внутрішній зміст символу – це безліч пов'язаних з ним значень або ідей [18, с. 339].

Ю. М. Лотман, який займався дослідженням символу в системі культури, виділяв, поряд із пізнанням світу не тільки наочні образи, а й абстрактні поняття і операції, функції збереження в згорнутому вигляді цілих текстів (символ – «важливий механізм пам'яті культури») та інтеграції різних шарів культури в синхронному розрізі, створення «художньої мови» певної епохи. Сучасне розуміння сутності символу неможливе без вивчення генезису цього феномену. Вивчення символу, як правило, обмежується трактуванням окремих символічних структур, їх класифікацією. Однак, не дивлячись на велику кількість теорій і концепцій, зміст поняття «символ» не стає більш визначеним.

Функціонуючи в різноманітних сферах суспільного життя, символ набуває свою специфіку в кожній із них. Ці поняття зустрічаються в різноманітних аспектах

Існує безліч визначень поняття «символ». Так, О. Лосєв дає наступне визначення символу: «Символ – така образна конструкція, яка може вказувати на небуття, неосяжні сфери. Категорія символу, з одного боку – скінченна, з іншого – нескінченна» [6, с. 30].

Аристотель трактує символ як знак. Це раціоналістичне трактування поняття, яке зближує аспект змісту і план вираження. Символи при цьому стають умовними знаками, які можуть бути повністю вивченими. Значення можуть різнитися, але при відповідному тлумаченні вони здатні злитися в одному понятті-символі. У Платона символи сприймаються як образи, зміст яких розкрити непросто, але це можна зробити за допомогою інтуїції. Згідно з Г. Гегелем, символ є двозначним. По-перше, при його виявленні виникає сумнів, приймати чи не приймати образ за символ, по-друге, один і той же образ може мати декілька значень завдяки різним асоціаціям [17, с. 20].

Розглянемо класифікацію символів російського філософа, перекладача та письменника О. Ф. Лосєва. Вчений розрізняє:

- наукові символи. Наприклад, ірраціональні числа, будь-якої функції, які можна виділити в нескінченний ряд;

- філософські символи, які, якщо порівнювати із науковими, мають відмінності через свою допустиму узагальненість. Різноманітні філософські поняття, кожен їх різновид, стосовно інших визначається символом;

- художні символи. Будь-який вид мистецтва, не може повністю обійтися без використання символіки. У художній літературі ми стикаємось із символами там, де є зіставлення з реальним життям, безпосередньо в словах воно не виражене, тобто ми можемо тільки зрозуміти, відчувати їх;

- міфологічні символи, які варто відрізняти від релігійних символів. Вони належать до числа основних факторів і стимулів духовного життя. Найчастіше вказують на щось раціональне, недоступне розумінню (вічнозелені дерева символізують безсмертя та відродження, бик уособлює силу);

- релігійні символи (архетипи, дії, містерії, інсценізації, жести).

- ідеологічні й спонукальні символи (девіз, проект, програма, закон, конституція);

- зовнішньотехнічні символи (рух диригента, жезл міліціонера, оплески);

- природа, суспільство і увесь світ як царство символів;

- виразні символи людини [5, с. 218].

Розглянемо детальніше кожен вид символу:

1. Наукові символи. Наука є більш раціональною у своєму тлумаченні, обґрунтованою та більш структурованою. До цих символів відноситься елементарний логічний аналіз наукової побудови та вказує на те, що він точно не може існувати без символічних понять. Наприклад, в математиці неосвічені люди відрізок прямої вважають за риску певної довжини, яку можна поділити на декілька частин. Згідно основному вченню математики, дійсні числа володіють потужністю континуума і відрізок прямої має багато точок, які відповідають дійсним числам. Для того, щоб зрозуміти в математиці якусь формулу, необхідно мати певні знання про неї. З часом з'являється все більше і більше різних позначень. Спочатку математичні поняття позначають певним словом, а потім вже графічно зображують, тобто вони з часом перетворюються в символ. Або у гуманітарних науках, чим точніше історик описує період в науці, тим більшою узагальнюючою силою насичуються поняття, тим легше підводяться під них поодинокі явища, які сюди відносяться, історичні поняття стають символами [12, с. 155].

2. Філософські символи особливо не мають відмінних ознак від

наукових символів, вони відрізняються тільки своїм граничним узагальненням. Це перш за все категорії фундаментальних понять, що вказують на найбільш основні ознаки буття та мислення, сутності і явища, змісту та форми, можливості і дійсності, свободи. Усі поняття є відображенням дійсності, але не все відображення дійсності є поняттям про неї. [16, с. 120].

3. Художні символи. Якщо розмірковувати теоретично, всі художні образи мають нахил до самомети і тому ніби чинять опір бути символом якої – небудь дійсності. Однак, такого роду ізольована художня образність навряд чи може існувати в звичайному вигляді. «Мистецтво заради мистецтва» може нести позитивну значимість, наприклад, позбавлення від застарілих норм, якщо вони перешкоджають появі новим канонам, так і негативну значимість [20, с. 17].

4. Міфологічні символи. Їх особливість пов'язана з тим що це одні із найдавніших видів символів які продовжують жити в сучасному світі завдяки ціннісному смислового наповненню. Міфологічні символи включають в собі безліч значень нерідко суперечливих, їх можна інтерпретувати безкінечно. Ці символи виступають творчою енергією яка розширює уявлення про світ [26, с. 1].

5. Релігійні символи. В релігії існує особлива символіка, яка виконує сакральну функцію. Йдеться про символи, що наділені Божественної енергією. До них відносяться православні таїнства (зв'язують видимий світ зі сферою Благодаті). Справжні першообрази або символи божественного життя відображені в літургійних діях, обрядах. Так, Божественна літургія виступає як велика символічна дія, кожен елемент літургійного дійства має символічне значення (жест, рух, персонаж, дія, предмет, одяг, колір) [8, с. 191].

6. Природа, суспільство і весь світ як царство символів. Кожна річ є чимось, і кожна реальна річ є чимось існуючим. Бути чимось – значить відрізнитися від чогось іншого, тобто мати відмінні ознаки. Те, що не

має властивостей, взагалі не є чимось, принаймні для свідомості і мислення, тобто є нічим, тобто не існує. Але сума ознак речей не є певною річчю. Річ – носій ознак, а не самі ознаки. Властивості речей вказують на щось інше, ніж те, чим є сама річ. Наприклад, якщо поєднати два атома водню та один атом кисню, отримуємо воду. Але ми не можемо сказати, що вода – це кисень чи водень. Вони є тільки елементами, навіть походять з іншої області, ніж вода. Отже, певні властивості речі, вказують на різні сфери та підтверджують існування цих сфер, тобто кожна річ у навколишньому середовищі є тільки через те, що вона вказує на інші речі і без цього взаємозв'язку, не може існувати взагалі ніяка окрема річ. Два атома водню в поєднанні з одним атомом кисню є водою. Але вода не є ні воднем, ні киснем. Ці два елементи є ознаками води, але властивості ці запозичені з іншої області, ніж вода. Отже, ознаки речі вказують на різні інші області, свідчать про існування цих областей. Таким чином, кожна річ існує тільки тому, що вона вказує на інші речі, і, без цього взаємозв'язку не може існувати взагалі ніяка окрема річ [14, с. 117].

7. Виразні символи людини. Особливе значення має, звичайно, людина, і властива їй особлива символіка. Людина усвідомлено чи не усвідомлено виражає свій внутрішній стан через зовнішній вид, тобто її зовнішність є символічною для внутрішнього стану. Коли людина переживає певні емоції, це проявляється ззовні. Під час переживань, злості, сорому, людина червоніє; коли людина чогось боїться, то блідне; від холоду шкіра набуває синього кольору; від різних захворювань, людина жовтіє і чорніє [3, с. 25].

8. Ідеологічні й спонукальні символи. Сюди відносяться символи які несуть в собі позитивний та негативний смисл але об'єднує їх соціальне та ідеологічне значення походження яких інколи несе зовсім суперечливе значення [4, с. 25].

9. Зовнішньотехнічні символи. Цей тип символу, має всі риси

суспільного символу. Наприклад, поліцейський керує дорожнім рухом за допомогою гумової палиці. Таких знаків - символів ми зустрічаємо дуже багато у нашому житті: сигнал екстреної допомоги та служби МНС, рухи, рухи диригента, кнопки виклику лікаря або медичної сестри при погіршенні стану пацієнта, оплески, дзвінок на урок, сигнал старту на спортивних заняттях. [15, с. 18].

Відомий вчений П.О. Флоренський виділяє вісімнадцять елементарних символів: точка, вертикальна лінія, похила лінія, горизонтальна лінія, їх перетин, кут, трикутник, чотирикутник, хрест, п'ятикутник, шестикутник, семикутник, восьмикутник, коло (окружність), диск (поверхня кола), сфера, яйце, валюта. До складних символів відносяться такі символи як Амур, лавровий вінок [22, с. 215].

Є. В. Змановська запропонувала іншу класифікацію, в якій символи можуть виступати в наступних формах:

1. Образотворчі символи (наприклад, зображення природи або тварин);
2. Графічні символи (наприклад, хрест, зірка);
3. Математичні символи (числа, дії);
4. Іменні символи (імена та назви);
5. Кольорові символи;
6. Поведінкові символи (наприклад, жести);
7. Символи-цінності, що позначаються словами (наприклад, свобода, справедливість, батьківщина, успіх);
8. Персоніфіковані символи (образи героїв, кумирів) [7, с. 6-7].

Символ достатньо не простий за змістом та структурою. Суть символу різна у своєму прояві, її дуже важко повністю розкрити. Символ включає в себе загадку, містить підтекст, який дозволяє лише здогадуватися та припускати, що мав на увазі автор. Тлумачення символу можливо не стільки розумом, скільки інтуїцією і емоціями. Образи-символи, які створювали символісти мають свої прикмети.

Варто зазначити, що у структурі символу виділяють два плана. Тобто, на першому – певні події реальні елементи, на другому – внутрішній світ героя. Явний, предметний план і таємний, глибинний сенс співіснують в символістському образі, символістам особливо дорогоцінними є духовні сфери. До проникнення в них вони й прагнуть [24, с. 24].

Символізм має наступні основні закони:

- 1) ізоморфізму (подібність світу реального і надреального);
- 2) незворотності, або однобічності (однонаправленість знакових відносин);
- 3) виразності (символ виражає трансцендентні ціннісні змісти и часто має іконічне вираження, наприклад хрест, лотос, півмісяць);
- 4) багатозначності («конденсатор і акумулятор» змістів і цінностей), яка реалізується в інваріантності та адаптивній варіативності (Ю. М. Лотман);
- 5) медіації, або посередництва (зв'язок між культурами, символ переносить ціннісні змісти з одного пласту культури в інший) (Ю. М. Лотман);
- 6) умовності (форма символу умовна, зміст, що виражений ним – безумовний) (К. Свас'ян);
- 7) синтетичності (символ є особливе, виражаюче синтез; зв'язок загального і одиничного) (Ф. В. Шеллінг, О. Ф. Лосев);
- 8) універсальності (мова символів є універсальною мовою культури, виражаючи її найважливіші цінності) [19, с. 188-189].

Більшість визначень поняття «символ» зводяться до його предметного розуміння або порівнюються із знаком. Так, найвідоміше осмислення символу як знаку, ми знаходимо в американського філософа і семіотика Ч. С. Пірса, який підкреслює велику роль знаковості в мисленні. Дія символу заснована на умовному погодженні про суміжності означуваного і означального. Ч. С. Пірс розділяє існування символу, іконічного знаку та знаку-індексу; іконічний знак існує як

образ в пам'яті, відповідно, належить минулому досвіду. Індекс проявляється в теперішньому досвіді. Символ направлений на певне сприйняття, опосередкований словом і впливає на думку і поведінку його інтерпретатора. Згідно теорії Ч. С. Пірса, знаки, які мають символічний характер – завдяки тому, що мають загальне значення, – здатні утворювати судження, в порівнянні між індексами та іконічними знаками, які цим не займаються. Загальне значення виступає «загальним правилом», яке не може бути визначене повністю, і відповідно, може бути визначене як «потенційність». Це проявляється в одній із найважливіших характеристик символу – його континуальності, недискретному характері його змісту. Але природа цієї континуальності залишається за межами уваги дослідника, так як Ч. С. Пірс не торкається власне культурної феноменології символу. Тим не менше, говорячи про «потенціальність» символу, Ч. С. Пірс визначає його як безкінечну кількість висловів, культурно-значущих текстів і подій. Символ – особливий різновид знаку, який позначає велику область значень, вживання його включає культурно-смісловий реєстр, велику культурно-сміслову область. На відміну від знаку, символ завжди є способом втілення якоїсь трансцендентної ідеї, способом досягання духовної реальності. Якщо знак завжди конкретний, то символ – багатозначний [25, с. 130 - 131].

При логічно-послідовному визначенні символ і знак зводяться один до одного, завдяки можливості безкінечного розширення контексту знаку, що робить його настільки безкінечно значущим, як і поняття символу. Однак, користуючись чисто психологічною свободою, яка дозволяє ставити суб'єктивний аспект будь-якого явища на одну висоту з об'єктивним, можна сказати, що знак «прагне» до однозначності або що ми «хотіли б» бачити його однозначним, а від символу «чекаємо» багатозначності та безкінечної перспективи. За М.К. Мамардашвілі, символ і знак, знаходячись в одній площині, незводимі один до одного,

так як мають місце дві різні редукції дуалізму, символ – свідомість; знак – предмет. Якщо знак – це категорія, що існує на рівні роздвоєнності «знак – позначення», «суб'єкт – об'єкт», то символи визначимо знакоподібними, тому що вони можуть використовувати матеріальні побудови, використовувані знаками, або матеріально організовані ситуації (комунікації, зображення комунікуючого, жести, просторові фігури, звукові хвилі), абстрактно-передбачувані нами в якості носіїв інформації. Символи є репрезентацією не предметів і подій, а свідомих посилянь і результатів свідомості. При цьому вони можуть виступати як в якості прямого «позначення» свідомості, так і позначати щось предметно - подібне, опосередковано репрезентуюче свідомість. Поняття «символ» і «знак», таким чином, складають протилежно направлені вектори континуума багатозначності. Основною відмінністю в цих поняттях, які перетинаються в ряді точок, є жорсткий зв'язок з предметною реальністю у знака, яка важко піддається змінам, а у символа – гнучка, спирається на широке смислове поле, яке допускає множинні тлумачення і пошук нестандартних, але внутрішньологічних зв'язків [23, с. 145].

С.С. Аверинцев зазначає, що символ є образ (в широкому розумінні), взятий в аспекті своєї знаковості, і знак, наділений всією органічністю і невичерпною багатозначністю образу. Всякий символ – образ, і будь-який образ, хоча б деякій мірі – символ. Категорія символа вказує на вихід образу за власні межі, на присутність якогось змісту, нероздільно злитого з образом, але не тотожного йому. Предметний образ і глибинний зміст постають в структурі символа «як два полюси, які не можуть існувати один без одного (оскільки зміст позбувається поза образом свою явленість, а образ поза сенсом втрачає свої складники), в той же час є розведеними між собою, так що в напрузі між ними і розкривається символ» [1, с. 155]. Коли образ переходить в символ, образ стає «чистим»; зміст «проглядається» через нього, будучи

даним саме як змістовною глибиною, змістовною перспективою. Принципова відмінність символу від алегорії в тому, що зміст символу не можна дешифрувати простим зусиллям розуму, він невіддільний від структури образу, не існує як раціональна формула, яку можна «вкласти» в образ а потім забрати від неї. Також, до аналізу проблем символу та алегорії як окремих варіантів художнього образу підходять, за вченням про мистецтво як особливу форму відтворення реальності. Таким чином, сама структура символу направлена так, щоб змалювати через особливе явище єдиний образ світу. Відмінність символу від знака в його багатозначності, від образу – в виході за межі образу, від алегорії – в тому, що його не можна просто дешифрувати [15, с. 19].

Поняття символу є одним із застосовуваних, і широко трактованих в таких галузях, як літературознавство, філософія, культурологія, міфопоетика, фольклористика, семіотика, лінгвістика. Можна розглядати символ, як текстове явище, з урахуванням його семіотичної природи в двох ракурсах: символ як текстовий ген, що існує поза текстом і породжує текст (такий символ ми назвемо глобальним), і символ як категорія, що генерується текстом, тобто є текстовим символом. Сучасна когнітивна наука дозволяє завдяки методології концептуального аналізу і метаопису розглянути символ не тільки як текстову категорію, але і як когнітивний механізм, за допомогою якого інтерпретатор може зануритися в глибинні шари семантики художнього тексту. Під глобальним символом ми розуміємо епіфанічний, тобто цілісний і нерозривний, що дає прозріння, зв'язок між емпіричним і духовним, коли одна реальність передається через іншу для розкриття сутностей, які виходять за межі раціоналізації. Іншими словами, це – семіотичний вираз несеміотичної суті.

1.2. Національна символіка Великобританії

Об'єднане Королівство складається із Англії, Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії. І кожна з цих країн має свої символи, які існують з давніх-давен [21, с. 1].

Розглянемо найпоширеніший символ Об'єданого королівства – прапор. Прапор Союзу або «Юніон Джек» – національний прапор Сполученого Королівства. Його так називають тому, що він поєднує хрести трьох країн, об'єднаних під одним суверенітетом – королівств Англії та Уельсу, Шотландії та Ірландії. Прапор складається з трьох геральдичних хрестів. Хрест Святого Георгія, покровителя Англії з 1270 років, – це червоний хрест на білому полотні, яке символізує землю. Після того, як Джеймс I зайняв престол, він був поєднаний з хрестом Святого Андрія в 1606 році. Хрестовий прапор святого Андрія, покровителя Шотландії, – це білий хрест по діагоналі на блакитному полотні, яке символізує землю. Прапор святого Патріка, покровителя Ірландії, – це діагональний червоний хрест на білому полотні, яке також символізує землю. Вони були з'єднані з попереднім прапором Союзу Святого Георгія та Святого Андрія, після Акту про союз Ірландії з Англією (Уельсом) та Шотландією 1 січня 1801 року, для створення прапора Союзу, який був встановлений з тих пір. Валлійського дракона немає на прапорі Союзу. Це пояснюється тим, що коли у 1606 році був створений перший прапор Союзу, Князівство Уельс на той час вже було об'єднане з Англією і більше не було окремим князівством. Прапор Союзу вивішують на урядових будівлях у дні, коли відзначаються дні народження членів королівської родини, на День Співдружності, День коронації, офіційний день народження королеви, День пам'яті, а також у дні відкриття та пророгації парламенту. Походження прапора невідоме. Але є версія, що він може походити від імені Джеймса I, який заснував перший союз у 1603 році [65].

Англія користується багатьма національними символами, які широко використовуються в політичній, соціальній, культурній і навіть релігійній сферах. Національна квітка Англії – це троянда. Не дивно, що багато людей вважають її основним символом. Громадянські війни (1455-1485) відбувалися між Королівським домом Ланкастерів (емблемою якого була червона Троянда) і Королівським домом – Йорк (емблемою якого була біла Троянда). В кінці війни двох троянд, вони були об'єднані в тюдоровську троянду, яка символізувала закінчення битви, мир. Ідея належала Генрі сьомому, першому тюдоровському монарху і батькові Генрі VIII. Генрі був з Ланкастерів, він закохався в Елізабет Йорк, одружився з нею – і об'єднав два родоводи. Символом цього Союзу, він вибрав червону троянду і білу троянду. Під час тюдоровського періоду, сотні готелів називали іменем Троянда, щоб показати відданість королівської сім'ї. Існує досі ще багато пабів і готелів по всій країні, що носить ім'я цієї квітки. Крім того, у 1871 році, був утворений Союз регбі: збірна Англії грала першою в історії. Міжнародний матч проходив проти Шотландії. Комітет вибрав червону троянду, як командний знак. Хоча Англія і програла матч, що проходив в Единбурзі, команди знаходились у формі, де була зображена червона троянда [55].

Дуб завжди вважався національним деревом Англії. Його великий ріст, вік і сила зробили його царем англійського лісу, і символом виносливості. Дерево було також священним для друїдів та англомовних саксів, захищеним англійським королем Карлом II, коли він переховувався від своїх ворогів. Під час англійської громадянської війни король Карл II боровся проти Олівера Кромвеля. Перша битва відбулася у Вустері в 1651 році. Чарльз і його люди були переможеними, в них не було іншого виходу, крім втечі. Карл декілька разів переховувався у дуплі дуба і спостерігав, як озброєні солдати обшукували ліс [52]. Великий дуб – це величезне дерево в серці Шервудського лісу (поблизу селища

Едвінстоун) в Ноттингемширі в Англії. Відповідно до місцевого переказу, дуб був таємним місцем зустрічей і притулком Робіна Гуда і його людей. Дерево віком близько 800-1000 років важить приблизно 23 тонни і має в окружності 10 метрів. У 2002 році британська Рада із захисту дерев оголосила великий дуб одним із п'ятдесяти дерев Великобританії, що є національною спадщиною [35].

Лев – король джунглів і традиційно символізує хоробрість, благородство, королівську владу, силу, величавість і доблесть. Крім того, на британському гербі зображений лев, що стоїть на задніх лапах. Це символізує міць і силу короля для його супротивників [51].

Ще одним відомим символом Великобританії є чай. Його було завезено до Великої Британії з Китаю в кінці 1500 років. Першою, хто прищепив у англійців любов до чаю, була наречена короля Карла II португальська принцеса Катерина Браганська, яка отримала в придане скриню з чайним листям, які в той час були ще великою рідкістю в Європі. Послідовницею португальської принцеси стала Анна Рассел, герцогиня Бедфордська. Вважається, що ідея післяобіднього чаю, відомого у всьому світі, належить саме їй [33].

Символом Шотландії вважають рослину чортополох. Він був прийнятий як емблема Шотландії під час керування Олександром III. Легенда свідчить, що армія норвезького короля Хокона, яка мала намір підкорити шотландців, вночі висадила біля узбережжя Ларгса. Для того, щоб крадькома рухатися під покровом темряви, і завдати удару своїм ворогам, норвежці зняли взуття. На жаль, один з людей Хокона випадково наступив на чортополох, це був недобрий знак. В результаті битва закінчилася перемогою шотландців. Також, перше використання цієї рослини було застосовано на срібних монетах, які вийшли у 1470 році під час правління Якова III. Найпопулярніший лицарський орден Шотландії, заснований у 1687 році, є давній і благородний орден Чортополоху, а його члени носять ланцюжок коміра, ланки якого

зроблені із золотистої рослини [29].

Національною твариною Шотландії є єдиноріг. Згідно з кельтським фольклором, єдиноріг символізував чистоту і невинність разом із верховенством і силою. Міфічна істота з'явилася на шотландському королівському гербі в XII столітті. У 1603 році король Шотландії Джеймс VI став королем Англії та Ірландії Джеймсом I. Щоб продемонструвати, що країни об'єднані, він замінив одного з єдинорогів левом, національною твариною Англії. Оскільки єдиноріг найсильніший з усіх тварин, пізніше він з'явився на гербі, символізуючи владу короля Джеймса I. [36].

Шотландський прапор походить від хреста святого Андрія, покровителя Шотландії. Кажуть, що його прийняття почалося з битви, за деякими словами, у 756 р. між об'єднаними силами піктів та шотландців проти вторгнення нортумбрійців під їхнім ватажком Ательстаном. Шотландський король Ангус I помолився святому Андрію, і побачив видіння хреста святого Андрія, білого на тлі синього неба. Це допомогло шотландцям перемогти. Ми можемо побачити прапор, у багатьох місцях по всій країні, як власний символ Шотландії, зокрема в Ательстанефорді, поблизу Хаддінгтона, у Східному Лотіані, місці стародавньої битви. Хрест також є частиною прапора Союзу, символу Сполученого Королівства [48].

Варто зазначити ще один символ шотландії, предмет чоловічого гардеробу – кілт. Він має глибоке культурне та історичне коріння в Шотландії. Кілт вважається символом патріотизму, одяг ретельно зберігають. Слово «кілт» є похідним від давньоскандинавського слова «kjilt», що означає «плісирований», воно позначає одяг. Перша згадка про кілт датується 1538 роком. Його носили як одяг у повний зріст чоловіки - голландці. Перші кілти були білими, коричневими, зеленими або чорними. Люди використовували рослини, мохи та ягоди для фарбування вовни. З плином часу вони розробили тканину з

тартану. Існувала також жіноча версія цього вбрання, яка за цей час увійшла в моду. Називається вона арисаїдою, її носили до щиколоток і виготовляли з білого тартанового полотна з широким візерунком. Король Георг II, намагаючись придушити гірську культуру, запровадив закон про одяг 1746 р. Для гірських полків було заборонено носити одяг, що нагадує будь - яку форму хайлендського одягу, включаючи кілт з тартану. Після заборони кілт став міцним символом шотландської ідентичності, а візерунки з тартану представляли окремі клани, сім'ї та регіони. Сьогодні існує 3500 пледів родини тартанових. На виготовлення одягу йде 20 - 25 годин, вони виготовляються переважно вручну, а малюнок з тартану завжди залишається непорушним. Вони мають 29 складок і використовують близько 8 ярдів тканини [54].

Два з найвідоміших символів валлійського народу, про які знає багато людей, – це квітка нарцис та цибуля-порей.

Цибуля-порей асоціюється з Уельсом протягом сотень років. Вважається, що покровитель Уельсу святий Давид наказав валлійським солдатам носити цибулю-порей на шоломах, щоб вони могли краще помічати один одного під час бою проти саксів, які носили подібні обладунки. Тактика спрацювала і забезпечила валлійській армії велику перемогу. Вважається, що асоціація цибулі-порея в Уельсі сягає часів язичників і друїдів, які поклонялися природі. Вони розглядали цибулю - порей як щось, що могло б допомогти вилікувати застуду, зняти біль від пологів, розповісти про майбутнє та тримати подалі від злих духів [28].

Цибулю - порей доставили до Уельсу римляни, оскільки вони вважали клімат ідеальним для вирощування рослини. Це також була одна з улюблених страв імператора Нерона. Досі існує традиція, згідно з якою молоді солдати валлійського полку повинні з'їсти сиру цибулину - порей у день Святого Давида. Можна побачити валлійський символ цибулі - порею на тильній стороні монет вартістю 1 фунт стерлінгів

поряд з такими символами: англійською трояндою, чортополохом та ірландським трилисником [38].

Нарцис – національна квітка Уельсу. Найчастіше її можна ідентифікувати за яскраво-жовтим пагоном та блідо-жовтими пелюстками, що знаходяться на вершині довгого зеленого стебла. Нарциси, які ростуть у дикій природі в Південному Уельсі, часто називають квітами до Дня Святого Давида або нарцисом Тенбі. Ці квіти дещо відрізняються від звичайного нарциса, оскільки мають повністю жовту квітку, а не блідо-жовті пелюстки. Цей символ став асоціюватися з Уельсом у ХІХ ст. До ХХ ст. прем'єр-міністр Девід Ллойд Джордж, який сам був валлійцем, вирішив носити його на День Святого Давида. Він також переконався, щоб квітка була використана в церемонії інвестування принца Уельського у замку Кернарфон [41].

Ще одним валлійським символом є прапор Святого Давида, який має чорне тло та золотисто-жовтий хрест. Мешканці Уельсу використовують його як символ святого покровителя та свою національну ідентичність, призначену височіти поруч із національним прапором, подібно до того, як англійці використовують прапор Святого Георгія. Офіційному валлійському прапору насправді менше сотні років. Однак це не означає, що сам символ не має давньої історії. У 1129 році нашої ери Джофрі Монмутський пов'язував дракона з легендарним королем Артуром, зробивши свого батька воїном на ім'я Утер Пендрагон, прізвище якого перекладається як «голова дракона». Існувало також пророцтво Мерліна. Воно розповідало про битву між двома драконами; перший – червоний дракон, представляв Уельс, а другий – білий дракон, представляв Англію. Король Вортігерн намагався побудувати замок на пагорбі, але він завжди руйнувався. Молодий хлопчик, який, на думку деяких, був Мерліном, сказав королю, що два дракони билися між собою під пагорбом. У 1400 році Овен Глїндвр розпочав повстання проти правління англійської корони над

Уельсом, використовуючи стандарт червоного дракона як символ свого повстання. Вперше прапор, схожий на прапор Уельсу, який ми бачимо сьогодні, запровадили у 1485 році, коли Генрі Тюдор використав його як свій стандарт у битві при Босуорті, в якій він переміг. Валлійський символ дракона офіційно є прапором країни з 1959 року і базується на старому королівському знакові, який використовувався Генрі Тюдором, валлійцем, який зміг взяти англійську корону після того, як виграв битву за допомогою валлійських солдатів [34].

Ще одним символом вважають валлійські ложки. Валлійський символ має дуже давню історію. Це були звичайні дерев'яні ложки, але з декоративною родзинкою. Вони були вирізані з візерунками у кельтському стилі. Вважається, що ця традиція почалася в Уельсі приблизно XVII ст. Багато чоловіків виготовляли ложки, оскільки вони були необхідними для повсякденного життя, також вони вважалися символом прихильності, оскільки дуже часто чоловіки дарували їх своїм жінкам. Кільця на ложках уособлювали шлюб, підкови – означали удачу, замки, зображені на них були символами безпеки та затишку. Інші знайдені символи включали істот і тварин, птахів, квіти, хрести, драконів та діаманти [45].

Сьогодні ця традиція не така звична, але все ще використовується між валлійцями для особливих випадків, таких як весілля, дні народження, ювілеї, Різдво, День Святого Валентина.

Арфа є національним валлійським символом. Вона розглядається як ікона валлійської гордості та культурної спадщини. Валлійська арфа має три ряди струн. Два зовнішні ряди налаштовані на діатонічну гаму (як білі клавіші на фортепіано або клавіатурі), а внутрішні – на випадкові. Арфа зазвичай знаходиться на правому плечі гравців, хоча валлійська традиція завжди була зворотною [53].

Прапор Ірландії має три рівні вертикальні смуги зеленого, білого та помаранчевого кольорів. Цей триколор також є символом ірландської

нації в інших країнах, особливо в Північній Ірландії серед ірландської національної меншини. Інші прапори, які мають значення для ірландців, включають золоту арфу на зеленому тлі та прапор дублінських робітників. Арфа є головним символом на національному гербі, а значок ірландського штату - трилистник. Багато символів ірландської національної ідентичності частково походять від їхньої асоціації з релігією та церквою. Трилистник асоціюється з покровителем Ірландії святим Патріком та Святою Трійцею християнської віри [69].

Кельти вважали, що дерева – це духи їхніх предків, які забезпечують зв'язок між їхнім земним життям та потойбічним. Вони також вважали, що дерево символізує відродження (свідки того, як воно скидає листя восени і оновлює навесні). Існує кілька цікавих фактів про кельтське дерево життя: з деревом пов'язували світ духів і предків, живих істот, його вважали предметом переходу в інші світи. Найсвятішим деревом було дубове дерево, яке представляло собою вісь Мунді, центр світу. Кельтська назва дуба, Даур, походить від слова двері – корінь дуба був входом у Потойбічний світ, царство Феї. Незліченна кількість ірландських легенд обертається навколо дерев. Можна було заснути поруч з певним деревом і прокинутися в царстві казок. Ось чому сам символ дерева життя пов'язує з ним такі якості, як мудрість, сила та довголіття. Кельти вважали, що їхні вороги стануть безсилими, якщо їхнє священне дерево зрубати. Кельтський хрест присутній в Ірландії з раннього Середньовіччя, і це, мабуть, найпізнаваніший із багатьох кельтських символів. Існує багато теорій про значення кельтського хреста. Одне з тлумачень полягає в тому, що чотири «руки» представляють чотири основні напрямки Землі (північ, південь, схід та захід). Інше тлумачення символу кельтського хреста полягає в тому, що він представляє чотири стихії: землю, вогонь, воду і повітря [31].

Ще один із більш відомих кельтських символів – кельтський вузол Дара. Цей символ вирізняється переплетеним дизайном і назвою, що

походить від ірландського слова «Doige», що означає «дуб». Вузол Дара походить від цього слова, а символ представляє кореневу систему стародавнього дуба. Як і інші символи кельтського вузла, вузол Дара складається з переплетених ліній без початку і кінця. Єдиного дизайну кельтського вузла Дара немає, але всі версії зосереджені на спільній темі дуба та його коренів. Кельти і друїди шанували природу, особливо стародавні дуби, і вважали їх священними. Вони бачили в дубі символ сили, могутності, мудрості та витривалості.

Тріскеліон – ще один із стародавніх ірландських кельтських символів, які, як вважають, існували в часи неоліту. Тріскеліон має три спіралі за годинниковою стрілкою, які з'єднуються з центральним вузлом, трохи схожим на триногий символ Манкса. Насправді грецьке слово «тріскеле» має значення «триногий». Кельтська спіраль є одним з найдавніших і найпримітивніших прикрас на землі і вважається символом сонця або ефірної енергії випромінювання. Вважається, що кельтські спіралі за годинниковою стрілкою мають значення, пов'язане з гармонією або землею; якщо вони проти годинникової стрілки, тоді вважаються язичницькими символами, які маніпулюють природою. Значення кельтського тріскеліона розглядається як символ сили та прогресу. Може здаватися, що Тріскеліон рухається, адже він також є символом рухатися вперед і долати негаразди [39].

Кельтський символ для сім'ї. Сенс цього кельтського вузла полягає в тому, що він без початку і без кінця представляє єдність і вічне духовне життя. Лінія символів переплітається по колу безперервним потоком. Багато хто вважає, що цей символ уособлює ранні кельтські християнські вчення про Святу Трійцю (Бог Отець, Син і Святий Дух). Він також представляє єдність духу, коли укладений у коло. Воно захищає його, тому символічний дух неможливо зламати [68].

Кельтський символ вічного кохання. Вважається, що цей символ уособлює вічне кохання, а дизайн створює нескінченний

взаємопов'язаний потік ліній без кінця. Об'єднання симетричної лівої та правої половин означає об'єднання тіла, розуму та духу з центральним колом, що представляє вічне кохання, яке їх об'єднує [30].

Авен або три промені світла. Цей неодруїдський символ, популярний дизайн для татуювань, ювелірних виробів та творів мистецтва. Слово «авен» означає натхнення. Символ уособлює гармонію протилежностей у Всесвіті.

Зелена людина. Цей символ представлений у багатьох культурах як голова рукотворного листя. Зелена людина символізує відродження та співзалежність між природою та людиною. Вона уособлює пишність рослинності та прихід весни і літа.

Кільце Кладда (ірл. Fainne Chladaigh) – традиційне ірландське кільце, що уособлює любов, вірність та дружбу. Claddagh походить від ірландської фрази «An Cladch», що означає «плаский кам'янистий берег». Це була назва села на узбережжі Ірландії, де виник дизайн Кладда. Вважається, що Ричард Джойс, рибалка з села Кладдаг, поблизу Голуея, зробив кільце для дами свого серця. Жінка, з часом стала його дружиною. Протягом багатьох років після того, Джойс був викрадений піратами, проданим в рабство, пізніше йому всетаки вдалося повернути свободу. Існує кілька способів носити кільце Кладда. На правій руці: напрямком серця до кінчиків пальців: власник самотній. На лівій руці: власник заручений. Жіноче кільце Claddagh є прекрасною частиною давньої традиції кілець Claddagh. Традиція кільця Кладда почалася в Голуеї, західному місті, яке виходить на Атлантичний океан. Його часто використовували як обручку. Ілеллаг – це назва традиційної ірландської палички або палички з дерева терну, яка, має потовщення на верхньому кінці. Відома під багатьма іменами, включаючи bata кельтською, що означає бойова палиця. Оригінальна тростина отримала свою назву від Лісу Шиллеллаг в графстві Віклоу. Колись ліс славився своїми масивними насадженнями з прекрасних дубів. На жаль, багато з цих

великих дубів було вирубано та експортовано до різних частин Європи. Шиллел використовувався для вирішення суперечок по – джентльменськи, як дуель з пістолетами або мечами.

Цікаво, що четвертинний вузол являє собою суміш матроського вузла, вузла Дара та вузла щита. Головне, слід пам'ятати про ознаку четвертинного кельтського вузла, – його чотиригранність [31].

Якщо одна тварина славиться в кельтській міфології своєю силою, то це кельтський бик. Часто існував зв'язок між найбільшим кельтським воїном та наймогутнішими сильними тварини. Вони були представлені в кельтських ювелірних виробках, різьбі, одязі та в усьому іншому, на чому тільки могли бути намальованими. Ідея полягала в тому, що конкретна тварина мала певні переваги. У цьому випадку бик виявився сильним, безстрашним та мав сильну волю. Кельтські чоловіки часто використовували кельтського бика, щоб зробити певний атрибут із цим символом. Кельтський бик вважався також символом багатства. Крім того, бик був гарним джерелом їжі для кельтських сіл і відіграв надзвичайно важливу роль в екосистемі. Не дивно, що в сучасному суспільстві бик все ще настільки популярний у татуваннях. Особливо для чоловіків. Навіть на Уолл - стріт статуя бика стала знаковою фігурою. Також існує символ кельтської п'ятірки – символу Олімпіади. Крім того, відомий борронеївський хрест. Це п'ять кілець, розташованих так, що чотири зовнішніх кільця з'єднані одним центральним кільцем.

Отже, символ – це поняття, що має власний зміст і одночасно представляє в узагальненій формі інше твердження. Воно має зовнішній і внутрішній зміст. Символи слугують для виявлення чогось неявного, непередбачуваного. Ці поняття висвітлюються на таких основних рівнях: лінгвістичному, філософському, побутовому, психологічному та естетичному. Розрізняють різні види символів: наукові, художні, міфологічні, релігійні, ідеологічні, спонукальні, зовнішньотехнічні. Існує безліч національних символів Великобританії. Наприклад, у

Англії: дуб (символ виносливості), лев (символ хоробрості), троянда (символ миру, командний знак); у Шотландії: чортополох (емблема), єдинорог (чистота, верховенство, сила), кілт (символ патріотизму); в Уелсі: нарциси, цибуля-порей (Уельська земля), арфа (гордість, культурна спадщина); в Ірландії: трилисник (покровитель міста), дерево (відродження), кельтський тріскеліон (сила, прогрес).

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИМВОЛІВ У ВІРШОВАНИХ ТЕКСТАХ БРИТАНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ ХХ–ХХІ СТ

2.1. Образи-символи природи у поетичному мовленні

У ХХ-ХХІ ст. численна кількість авторів віршованих творів звертається до теми природи. У кожен образ, який має символічне значення, поети вкладають особливий зміст. Розглянемо докладніше образи-символи природи у британській поезії.

«Images» – це типова поема імажиністського руху, що поєднує яскраві образи з точною дикцією. Е. Г. Олдінгтон розділяє свій вірш на шість строф різної довжини, кожна з яких містить від трьох до п'яти рядків. У вірші немає рими або встановленого розміру, ймовірно, тому, що в ньому немає необхідності використовувати якісь поетичні прийоми – образ передає все, що необхідно. Е. Г. Олдінгтон використовує яскраві сцени природи, щоб порівняти те, що він відчуває до своєї коханої.

Е. Г. Олдінгтон починає свій вірш із порівняння венеціанської гондоли, що плаває у воді порівнюючи з тим, як кохана ліричного героя пливе в його серці. Поет розкриває приховані подробиці своєї особистості, він визнає, що його життя було ізольованим та пустим. Ці рядки відображають те, що ліричний герой дозволив небагатьом людям увійти в його «порожнє місто». Е. Г. Олдінгтон протиставляє мовця і його кохану у цьому вірші, використовуючи різні засоби, щоб передати їх відмінності. Поет описує канали Венеції і своє покинуте місто, при цьому використовуючи слова із позитивною конотацією, особливо коли описує свою кохану: «*Like a gondola of green scented fruits / Drifting along the dank canals of Venice, / You, O exquisite one, / Have entered into my desolate city*» [40].

У другій строфі Е. Г. Олдінгтон використовує точні образи, які

зустрічаються в природі, щоб виразити любов до своєї коханої. Тут ліричний герой підкреслює циклічність як у природі, так і у любові, яку він відчуває. Голубий дим у небі зникає, як згряя птахів; точно так як кохання героя лине до його дівчини, потім зникає і знову відновлюється. (*«The blue smoke leaps / Like swirling clouds of birds vanishing. / So my love leaps forth toward you, / Vanishes and is renewed»* [43].)

Третя строфа продовжується зображенням абсолютно прекрасних образів, які оратор порівнює зі своїм коханням. Поет зображує красиву сцену і каже своїй коханій, що вона для нього є такою ж гарною. Е. Г. Олдінгтон описує кулю замість жовтого місяця як рожево-жовту, і замість того, щоб захід був червоним або помаранчевим, він стає яскраво-червоним. Місяць і сонце, ті два небесні світила, про які писали століттями, дуже добре відображаючи те, як оратор бачить свою кохану, до того ж вони є символами світла, надії, добра: *«A rose-yellow moon in a pale sky / When the sunset is faint vermilion / In the mist among the tree - boughs / Art thou to me, my beloved»* [43].

Четверта строфа – одна з найдовших у Е. Г. Олдінгтона, куди входить п'ять рядків. Тут він створює зіставлення між двома способами сприйняття дерева. Увечері бук стоїть на місці, але здригається, наче боїться ночі. Доповідач говорить, що, як і дерево, його любов нерухома: *«A young beech tree on the edge of the forest / Stands still in the evening, / Yet shudders through all its leaves in the light air / And seems to fear the stars – / So are you still and so tremble»*[43].

П'ята строфа носить швидкоплинний характер, оскільки мовець визнає, що його бажання збіглися з бажаннями благородного оленя. І на даний момент йому незрозуміло, у нього зникли почуття до своєї коханої назавжди, чи це тимчасово: *«The red deer are high on the mountain, / They are beyond the last pine trees./ And my desires have run with them»* [43].

У шостій строфі ліричний герой порівнює своє серце, наповнене

сльзьми, із квіткою, яка одночасно трясеться від вітру і повільно наповнюється дощем – символом оновлення. Ліричний герой також називає свою кохану «Foam-Driver» та «Wind-of-the-Vineyards», що говорить про те, що дівчина має владу над героєм. Вона «контролює піну в океані»; вона «вітер виноградників». Вона знову і знову тривожить його серце, і сльози, які його наповнюють, наворачуються на нього в будь-який момент. Герой визнає, що так буде тривати до тих пір, поки вона не повернеться до нього. Поема закінчується, і читачеві залишається тільки здогадуватися, чи повернеться коли - небудь його кохана знову; однак можна припустити, що, оскільки Алдінгтон використовував кілька прикладів циклів різних пір року, в кінці кінців його кохана все ж таки повернеться до нього: «*The flower which the wind has shaken / Is soon filled again with rain; / So does my heart fill slowly with tears, / O Foam-Driver, Wind-of-the-Vineyards, / Until you return*» [43].

Проаналізуємо наступний вірш Т. Ділана «Poem in October». Твір складається із семи строф, де кожна розділена на десять рядків. Окремо варто відзначити систему римування. За традицією, Т. Ділан вирішив не використовувати одну конкретну схему. Хоча є кілька моментів, коли кінцеві звуки об'єднуються за допомогою напіврими. У третій строфі є рима приголосних зі словами «котиться» і «свистить». Такий самий вид рими зустрічається в п'ятій строфі з кінцевими словами «літо» та «мати». Є також рими, які залежать від голосних звуків. Одним з таких прикладів є слова «чапля» та «манить» у першій строфі. І хоч вірш не об'єднаний римою чи ритмічною схемою, рядки, безперечно, однакові за довжиною та відступом. Це особливість, яка чітко виділяється. Є три довгі лінії, потім дві дуже короткі. Далі йдуть ще два довгих рядки, ще два коротких і один останній довгий рядок у кожній строфі. Вони змушують погляд читача рухатися вперед – наче імітують підйом і падіння хвиль чи дощу.

У першій строфі вірша «Poem in October» ліричний герой починає

з того, що йому тридцять років. Тепер, коли йому тридцять, він на тридцять років ближче до смерті, ніж був при народженні. Наступні рядки – прекрасні приклади творчого підходу Т. Ділана до використання іменників і прикметників. Він описує берег який «освячений» чаплями. Вони всюди, правлять землею, наділеною духовними якостями, саме через це Т. Ділан уособлює в цьому образі щось священне, божественне.

Ліричний герой нагадує читачеві, що це був його день народження. Йому виповнилося тридцять років, і він збирається на своєрідну святкову прогулянку. Він знову звертає увагу на птахів, які літають біля дерев і навколо них. Здається, що всі вони сконцентровані навколо нього, «літають» неначе вимальовують його «ім'ям» навколо оточуючих «ферм і білих коней». Білі коні символізують щось дуже бажане для автора. У заключних рядках цього розділу герой залишає за собою місто. Він говорить про «кордон», який повинен перетнути, і «ворота», які повинен відкрити. Незалежно від того, реальні вони чи ні, раніше вони були перешкодою для його виходу із закритої зони. Тепер їх не існує.

Існує ряд інших зображень у вірші «Poem in October». Сезон багатий, і хоч зараз і осінь, район повністю живий, тому на вулиці більше схоже на літо або весну, ніж на осінь. Він розширює цю ідею, називаючи «сонце жовтня» «влітку» або «літо». Герой сидить на «плечі пагорба», це ще один приклад персоніфікації. Автор хотів, щоб весь світ здавався читачеві живим і зрозумілим.

Він описує цю місцевість як місце, де мешкають люди, які «люблять клімат і є милими співаками»: *«Here were fond climates and sweet singers suddenly / Come in the morning where I wandered and listened / To the rain wringing / Wind blow cold / In the wood faraway under me»*[59]. У цих рядках доповідач знову згадує птахів, а також «дощ». Це два основні образи поеми. Ліричний герой звертає увагу на вітер, який символізує живе дихання всесвіту. У наступній строфі ліричний герой

продовжує йти далі та знову вказує на те, що дощ повертається. Оповідач далеко за межами міста, він милується природою. В кінці вірша пора року – осінь перетворюється на літо. Оратор захоплений красою пейзажу, він згадує ті часи, коли був тут раніше у дитинстві, поглинений радістю дня, яка тільки посилюється красою пейзажу: «*And there could I marvel my birthday / Away but the weather turned around. And the true / Joy of the long dead child sang burning / In the sun. / It was my thirtieth / Year to heaven stood there then in the summer noon / Though the town below lay leaved with October blood. / O may my heart's truth / Still be sung / On this high hill in a year's turning*»[59]. В цьому вірші образ природи втілює красу, чарівність, привабливість.

Вірш «*The Force That through the Green Fuse Drives the Flower*» складається із 5 строф. У першій строфі описується «сила, яка через зелений запобіжник надає руху квітці»: «*The force that through the green fuse drives the flower / Drives my green age; / that blasts the roots of trees / Is my destroye / And I am dumb to tell the crooked rose / My youth is bent by the samewintery fever*» [60]. Перші три рядки протиставляють творчі та руйнівні сили, що оточують людину. Образи поета підкреслюють вибуховий характер цієї сили. Як і квітка, оратор все ще перебуває у процесі зростання. Зелений вік означає молодість, оскільки слово зелене має конотації весни та оновлення. Хоча зелений колір часто використовується у поезії для передачі молодості, ця фраза також містить відчуття протилежностей; зелений передає молодість, тоді як вік часто говорить про старість.

Однак зараз це руйнівна сила, яка знищує дерева із самим корінням. Т. Ділан дає зрозуміти, що запобіжник, який вибухнув квіткою, також є вибухом, який руйнує її. Як і природа, доповідач також зазнає такої ж долі. Зміна довжини допомагає підкреслити силу лінії. Оратор трьома словами описує свою остаточну долю: «*The hand that whirls the water in the pool / Stirs the quicksand; that ropes the blowing wind*

/ Hauls my shroud sail. / And I am dumb to tell the hanging man / How of my clay is made the hangman's lime» [61].

Четвертий рядок у кожній строфі починається із однакових чотирьох слів, які вказують на те, що доповідач не в змозі передати своє розуміння. Слово «dump» має кілька значень, які можуть бути застосовані. Оповідач не в змозі «розповісти» не з фізичних причин, а швидше за все, з емоційних, почуття неадекватності.

Ще раз Т. Ділан поєднує слова з протилежними конотаціями. Троянда – символ краси, росту, описаного в першому рядку; вживання прикметника «кривий» для його опису змінює наше враження про квітку. Як і більшість образів Т. Ділана, ця фраза не є точною. Він спирається на почуття чи враження читача. Уся строфа залишає у читача уявлення, що троянда зіпсована. Доповідача чекає та сама доля, що і квітку. Дієслово посилює зв'язок між оратором і трояндою, оскільки читач розуміє, що бадьора молодь з віком стане повільною та старою, як троянда. У зимовій лихоманці Т. Ділан включає ще один парадокс – зимовий холод змішується з теплом лихоманки: «*And I am dumb to tell the lover's tomb / How at my sheet goes the same crooked worm» [42].* Отже, у вірші символом природи є символ квітки, людське тіло Т. Ділан ототожнює із Всесвітом, а парус та гірське джерело – символізують життя.

Образ місяця є важливим мотивом у численних віршах Т. Г'юза, наприклад, у вірші «Full Moon and Little Frieda». Поет фокусується на образі місяця вже під кінець вірша. Мотив являє собою зв'язок між людьми і природою неба: «*A cool small evening shrunk to a dog bark and the clank of a bucket – And you listening. A spider's web, tense for the dew's touch. A pail lifted, still and brimming – mirror / To tempt a first star to a tremor./ Cows are going home in the lane there, looping the hedges with their warm / wreaths of breath – / A dark river of blood, many boulders, / Balancing unspilled milk. / Moon! you cry suddenly, Moon! Moon! / The*

moon has stepped back like an artist gazing amazed at a work / That points at him amazed» [49].

У вірші Т. Г'юза «Work and play» ластівка як символ представлена в кожній строфі, надаючи кожному елементу витонченості. Цікаво, що ластівка, з одного боку уособлює красу природи і контрастує з жахливим впливом різних людських аспектів на життя природи, також є символом важкої праці і цінності праці та відданості справі.

Прекрасний опис ластівки і її праця: «*The swallow of summer, she toils all the summer, / A blue-dark knot of glittering voltage, / A whiplash swimmer, a fish of the air*»[50], а також фемінізація цієї істоти створюють елегантну картину природи і птахів зокрема. Її елегантність протиставляється суворій реальності людської лінії. Водіння комп'ютерних систем, отруйний світ навколо нас, і створення штучних предметів, утворених руками людини, все це застосовується, щоб приховати і утруднити роботу ластівки, для якої праця така важлива.

Визначним доробком британської літератури є вірш Дона Патерсона «Rain». Письменник виражає думку, що чим складніша ідея, яку хоче він донести, тим більшу відповідальність він несе. Також, у цьому вірші символ дощу символізує очищення, духовне відкриття: «*I think to when we opened cold / on a starlit gutter, running gold / with the neon of a drugstore sign /and I'd read into its blazing line: / forget the ink, the milk, the blood – / all was washed clean with the flood / we rose up from the falling waters / the fallen rain's own sons and daughters*» [32].

Отже, ми дослідили образи-символи на позначення природи у поетичному мовленні. У поемі «Images» Е. Г. Олдінгтона гондола є символом Венеції, квітка – символізує оновлення, голубий дим уособлює кохання. Символами надії, світла і добра є місяць і сонце. У віршах Томаса Ділана присутні такі символи як білі коні – символ чогось бажаного для автора, вітер – символ живого дихання Всесвіту, а образ природи втілює красу, чарівність та привабливість, зелений колір

символізує молодість та оновлення. Образ - символ троянди символізує красу та ріст. Для Т. Г'юза ластівка – краса природи, для Дона Патерсона дощ символізує очищення, духовне відкриття.

2.2. Морально-етичні символи у британських поетичних текстах

Британські поети ХХ-ХХІ ст. славляться зображенням символіки, яка відноситься до морально-етичної. Доволі поширеними є теми: кохання, війни, стану західної культури.

У творчому доробку Т. Гарда безліч віршів з образами-символами. У його творі «The Darkling Thrush» йдеться про зимовий пейзаж, який письменник описує досить докладно. Однак на символічному рівні цей пейзаж є розширеною метафорою: його похмурість і занепад відображають стан західної культури. Поет описує її як пошкоджену, мертву, без можливості відродження чи воскресіння.

У першій строфі доповідач порівнює «гілки» із «струнами зламаних лір». *«I leant upon a coppice gate / When Frost was spectre-grey, / And Winte's dregs made desolate / The weakening eye of day. / The tangled bine-stems scored the sky / Like strings of broken lyres, / And all mankind that haunted nigh / Had sought their household fires»* [63]. «Ліра» є значним символом: вона уособлює поезію і, в більш широкому сенсі, культурні досягнення західної цивілізації. Обірвані нитки свідчать про те, що сама західна культура прийшла в занепад, вийшла із - під контролю. Друга строфа розширює цю ідею низкою метафор, які описують пейзаж як уособлення смерті цього періоду та його культури. Доповідач порівнює «країну пейзажу» з «трупом століття». Століття мертве в більш широкому сенсі: порівняння в попередній строфі з «зламаними лірами» свідчить про те, що доповідач відчуває, що його культура певним чином зазнала краху. Поет не вказує причини, чому західна культура перебуває

у занепаді, хоча є підказка в тому, як описується ландшафт. Ці образи ландшафту, можливо, також є посиленням на індустріалізацію, процес, за допомогою якого економіка перейшла від фермерства до фабрик. Цей процес завдав значної шкоди англійському ландшафту, а також спричинив депопуляцію сільських районів Англії. Оскільки люди залишали свої ферми, щоб працювати на міських заводах. Доповідач не пропонує жодних засобів вирішення ситуації. Справді, ліричний герой, здається, не вірить у можливе поліпшення. В останніх рядках другої строфи поет скаржиться на те, що цикл смерті та відродження вже закінчився. Хоча у автора ще є надія на покращення.

Іший відомий вірш Т. Гарда «The Voice». Основними темами цього вірша є горе, спогади та кохання. Ліричний герой оплакує втрату коханої. Його любов до неї чиста і вічна, і він відчуває її присутність навколо. Здається, що горе викликає певні психологічні проблеми, коли герой чує її голос, а потім сумнівається, чи може вона до нього прийти. Це виникає через те, що вони кохали один одного і довго жили один з одним, через це він вважає її частиною себе. І хоч його коханої більше немає, але він всеодно відчуває її голос. Вірш насамперед стосується чистої любові поета. Меланхолійний звук вітру, що рухається над луками, підкреслює сільську, зимову обстановку та забезпечує звукове зображення голосу, який уявляє ліричний герой. «*Or is it only the breeze, in its listlessness / Travelling across the wet mead to me here, / You being ever dissolved to wan wistlessness, / Heard no more again far or near? / Thus I; faltering forward, / Leaves around me falling, / Wind oozing thin through the thorn from norward, / And the woman calling*»[64] .

Розглянемо уривок із поеми «The Waste Land», де Т. С. Еліот відтворює елемент міфологічного сюжету «смерть – відродження» та зображує Бога землі із використанням біблійної символіки: «*What are the roots that clutch, what branches grow / Out of this stony rubbish? / Son of man, You cannot say, or guess, for you know only / A heap of broken images,*

*where the sun beats,/ And the dead tree gives no shelter, the cricket no relief,
/And the dry stone no sound of water./ Only There is shadow under this red
rock, (Come in under the shadow of this red rock),/ And I will show you
something different from either/ Your shadow at morning striding behind you/
Or your shadow at evening rising to meet you; I will show you fear in a
handful of dust» [47]. Слова «roots» та «branches» уособлюють Бога землі,
який не може ні говорити, ні мислити. Образи мертвого дерева і
цвіркуна символізують смерть та кінець світу. Далі поет наводить два
біблійні символи, які вказують на відносини Бога та людини. Слово
«дзюрчання» символізує хрещення, а слово «скеля» – церкву, яка має
червоний колір, символ крові. Тінь від скелі не може зменшити
страждання, адже якщо порівнювати людину зі скелею, вона є набагато
меншою. Населення безплідної землі втратило Бога в собі та будь-які
моральні принципи. Єдине чим переймається людина – своєю смертю. У
п'ятій частині твору символічне значення посилюється: «*Here is no water
but only rock Rock and no water and the sandy road/ The road winding above
among the mountains/ Which are mountains of rock without water*» [46].
Крім того, засуха символізує культурну та духовну порожнечу.*

Вірш «Smoke» британського поета Джона Еша також має
символічне значення. «*It was late in the year/ and forests were burning a
long way off,/ the day the smoke arrived, almost unperceived./ It came as a
ghost, as many ghosts,/ visible in the mouths of tunnels*» [37]. Образ-символ
«дим» символізує «стежинку» із часу і простору у вічність, безмежність.

У. Е. Оуен писав на воєнну тематику. У вірші «Dulce et Decorum
Est» ліричний герой описує те, як солдати продовжують ходити,
незважаючи на те, що вони втратили чоботи. Їхні ноги побиті, а взуття в
крові. Це зображення є гострим описом нещастя солдатів, але воно
також несе в собі символічну силу. Кров – це життя, а пролита кров
символізує поранення, а часто і смерть. Вони неначе «вдягнені» в кров –
внаслідок травм, насильства та загибелі людей. Цей символ показує те

наси́льство, яке їх оточує. Як і їхні залиті кров'ю ноги, вони «вкриваються» шаром насильства та смерті: *«Men marched asleep. / Many had lost their boots / But limped on, blood - shod. / All went lame; all blind; / Drunk with fatigue; deaf even to the hoots / Of tired, outstripped Five-Nines that dropped behind»* [66]. Поки ліричний герой спостерігає над тим, як його побратим - солдат піддається газовій атаці, він каже, що вмираючий, здається, тоне в «зеленому морі». Цей образ символізує переважаючу природу війни та її здатність «топити», «глушити» та знищувати життя. Руйнування та насильство війни оточують і метафорично топлять солдата, що потрапив у газову атаку. Але він також оточує і придушує ліричного героя. Повторення у вірші слова «потонути» підсилює це відчуття, що війна – це зелене море, в якому тонуть усі солдати: *«Gas! Gas! Quick, boys! – An ecstasy of fumbling, / Fitting the clumsy helmets just in time; / But someone still was yelling out and stumbling / And flound'ring like a man in fire or lime... / Dim, through the misty panes and thick green light, / As under a green sea, I saw him drowning»* [66].

Вірш «Inspection» торкається теми крові. Вона повторюється в більшій частині військової поезії У. Е. Оуена. У цьому вірші поет представляє коротку розмову між солдатом і сержантом. Солдат повинен відповісти сержантові, чому на його формі є пляма крові. Ця пляма крові – важливий символ на одязі. Її порівнюють з «брудом». Крім того, поведінка сержанта показує, як ставилися до солдатів під час Першої світової війни. Шокуючий опис У. Е. Оуеном допомагає читачам зрозуміти війну і її вплив на свідомість солдата. *«He told me, afterwards, the damned spot / Was blood, his own. Well, blood is dirt, I said. / Blood's dirt, he laughed, looking away / Far off to where his wound had bled / And almost merged for ever into clay. / The world is washing out its stains, he said»* [67].

Поет Е. Г. Олдінгтон, найбільш відомий своїми віршами, що також

присвячені Першій світовій війні. Е. Г. Олдінгтон брав участь у війні, поки не був поранений на Західному фронті. Війна переслідувала його все життя, і Е. Г. Олдінгтон, ймовірно, страждав від того, що сьогодні називають посттравматичним стресовим розладом. Е. Г. Олдінгтон був частиною групи поетів, які надавали перевагу мові та образам, які були різкими і конкретними. Він був письменником, якого багато хто вважав сердитим і надмірно критичним по відношенню до інших. У вірші «Trench Idyll» поет змальовує війну як символ крові, жаху: *«Well, as to that, the nastiest job I've had / Was last year on this very front / Taking the discs at night from men / Who'd hung for six months on the wire / Just over there. / The worst of all was / They fell to pieces at a touch, / Thank God we couldn't see their faces; / They had gas helmets on»* [44].

Т. Ділан також використовує у своїй творчості образи-символи. У вірші «After The Funereal» сухе листя символізує сторінки, на яких поет пише вірш, щоб висловити своє горе, адже померла тітка по материнській лінії: *«After the funeral, mule praises, brays, / Windshake of sailshaped ears, muffle - toed tap / Tap happily of one peg in the thick / Grave's foot, blinds down the lids, the teeth in black, / The spittled eyes, the salt ponds in the sleeves, / Morning smack of the spade that wakes up sleep, / Shakes a desolate boy who slits his throat / In the dark of the coffin and sheds dry leaves, / That breaks one bone to light with a judgment clout / After the feast of tear – stuffed time and thistles»* [56]. Фраза «parched worlds of Wales» символізує людей, які позбавлені доброти та співчуття. «Чотири птахи» теж є потужним біблійним символом. Хрестоподібні рухи, за допомогою яких голуби роблять знак хреста є символом благословення. В кінці вірша, «папороть» та «лисиця» символізують кохання до колишньої господині будинку.

У вірші «The Force That through the Green Fuse Drives the Flower» наявний символ мертвої плоті: *«The force that drives the water through the rocks / Drives my red blood; that dries the mouthing streams / Turns mine to*

wax. And I am dumb to mouth unto my veins / How at the mountain spring the same mouth sucks. The hand that whirls the water in the pool / Stirs the quicksand; that ropes the blowing wind / Hauls my shroud sail / And I am dumb to tell the hanging man / How of my clay is made the hangman's lime / The lips of time leech to the fountain head; Love drips and gathers, but the fallen blood / Shall calm her sores. / And I am dumb to tell a weather's wind / How time has ticked a heaven round the stars» [62]. Фраза «shroud sail» символізує позитивну енергію, потужність; слово «sail» уособлює рух або життя, «fountain head» та «mountain spring» символи життя та оновлення.

У вірші «A Refusal to Mourn the Death, by Fire, of a Child in London» використовуються деякі важливі символи. Наприклад, «zion of the water bead», певний первинний елемент до якого люди рано чи пізно повертаються: «*And I must enter again the round / Zion of the water bead / And the synagogue of the ear of corn / Shall I let pray the shadow of a sound / Or sow my salt seed / In the least valley of sackcloth to mourn» [57]. Слова «zion of the water bead» і «synagoge» є сакраментальними образами. А вираз «long friends» символізує черв'яків, смерть: «*Deep with the first dead lies London's daughter, Robed in the long friends, / The grains beyond age, the dark veins of her mother, / Secret by the unmourning water / Of the riding Thames. / After the first death, there is no other» [57].**

Також образи - символи є у вірші «Fern Hill». «Адам» і «дівчина» символізують чудовий стан щасливого дитинства: «*And then to awake, and the farm, like a wanderer white / With the dew, come back, the cock on his shoulder: it was all / Shining, it was Adam and maiden, / The sky gathered again / And the sun grew round that very day. / So it must have been after the birth of the simple light / In the first, spinning place, the spellbound horses walking warm / Out of the whinnying green stable / On to the fields of praise» [58]. Вираз «lamb white days» символізує невинність та чистоту: «*Nothing I cared, in the lamb white days, that time would take me /**

*Up to the swallow thronged loft by the shadow of my hand, /
In the moon that is always rising, / Nor that riding to sleep»* [58]. Заключні два рядки символізують тривоги та відповідальність, яку приносить із собою зрілість: *«Oh as I was young and easy in the mercy of his means, /
Time held me green and dying / Though I sang in my chains like the sea»*[27].

Таким чином, етично - моральні символи присутні у творчості Т. Гарда (зимовий пейзаж – занепад західної культури), Т. С. Еліота (символи смерті, відродження, крові), Дж. Еша («дим» – вічність, безмежність), У. Е. Оуена («кров» – життя, війна), Е. Г. Олдінгтона («війна» – кров, жах), Т. Ділана («висушена земля Уельсу» – втрата доброти, співчуття; «чотири птахи» – символ благословення; «папороть», «лисиця» – кохання). Кожен поет вкладає своє індивідуальне значення у образи-символи.

ВИСНОВКИ

Ми детально розглянули символіку англійськомовних текстів британської поезії ХХ–ХХІ ст. у лінгвостилістичному та лінгвокогнітивному аспектах.

У першому розділі ми визначили поняття символу та розглянули національну символіку Великобританії. Отже, символ – це судження, що має свій власний, індивідуальний зміст та позначає додаткове значення. Символ має зовнішню та внутрішню структуру. Виділяють прості та складні символи, порівняно із простими, складні символи вміщують більш фіксоване та однолінійне значення. За О. Ф. Лосевим існують такі типи символів: наукові, філософські, художні, міфологічні, релігійні, ідеологічні й спонукальні, зовнішньотехнічні, виразні та ті, що позначають природу, суспільство. Дослідниця Є. В. Змановська виділяє образотворчі, графічні, математичні, іменні, кольорові, поведінкові, персоніфіковані символи та символи-цінності, що позначаються словами. Символізм має такі основні закони: ізоморфізму, незворотності (однобічності), виразності, багатозначності, медіації (посередництва), умовності, синтетичності, універсальності. Аристотель та Ч. С. Пірс визначають символ як різновид знаку. Якщо знак завжди конкретний, то символ – багатозначний. Вчений М. К. Мамардашвілі вважає, що символ і знак, знаходячись в одній площині, не зводяться один до одного, так як мають різні редукції дуалізму, символ – свідомість, знак – предмет. С. С. Аверинцев зазначає, що зміст символу є невіддільним від структури образу; символ відрізняється від алегорії тим, що його не можна дешифрувати простим зусиллям розуму. Поняття символу зустрічається у різних галузях науки: лінгвістиці, літературознавстві, філософії, культурології, міфопоетиці, фольклористиці, семіотиці.

Далі розглянули національну символіку Великобританії. Символом Англії є дуб, який символізує витривалість, лев – символ

хоробрості, троянда уособлює символ миру. У Шотландії до національних символів відносять чортополох, який зображений на емблемі, єдиноріг позначає верховенство та силу, кілт символізує патріотизм. В Уельсі символічними рослинами є нарцис та цибуля-порей, які символізують Уельську землю. Також відомим символом є арфа, що вказує на культурну спадщину. В Ірландії трилисник – покровитель міста; різноманітні кельтські знаки, наприклад, Кільце Кладда, уособлює любов, вірність та дружбу; Тріскеліон – силу, прогрес та рух вперед.

У другому розділі ми проаналізували в британських поетичних творах образи-символи, які відображають природні явища та символи, які відносяться до категорії морально-етичних (життя, смерть, вічність).

Образи-символи, які позначають природу, присутні у творчості британського поета Е. Г. Олдінгтона, де квітка символізує оновлення; символами світла, надії та добра є місяць і сонце. У Д. Патерсона символ дощу позначає очищення. Т. Г'юз в образі ластівки втілює красу природи. У поета Т. Ділана вітер є символом живого дихання Всесвіту; троянда символізує красу та ріст; образ природи втілює чарівність та привабливість. Морально-етичні символи присутні у творчості Т. Гарда (похмурість, занепад зимового пейзажу уособлює стан західної культури), Т. С. Еліота (мертве дерево, цвіркун символізує смерть, кінець світу; червоний колір – символ крові; посуха – культурну та духовну порожнечу), Дж. Еша (дим уособлює шлях із часу і простору у вічність, безмежність), Т. Ділана (чотири птахи – символ благословення, папороть – символ кохання. У поетів У. Е. Оуена та Е. Г. Олдінгтона переважає здебільшого воєнна тематика. У У. Е. Оуена пролита кров символізує смерть. У О. Г. Олдінгтона війна виступає символом крові та жаху.

За результатами дослідження дійшли висновку, що образи-символи можуть втрачати свій традиційний зміст і, водночас, набувати

нового через індивідуально-творське осмислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверинцев С. С. Символ. София-Логос. Словарь. К., 2001. С. 155-161.
2. Альбота С. М. Підходи до типологізації символів. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Вип. 12. 2017. С. 5-8.
3. Бородін Є. І., Комарова К. В, Липовська Н. А, Тарасенко Т. М. Соціально-психологічні основи ділового спілкування: навч. посіб. Дніпро, 2019. 181 с.
4. Виктор де Касто. Знаки и символы. ООО «Страта», 2016. 96 с.
5. Гатальська С. М. Філософія культури. К.: Либідь, 2005. 328 с.
6. Дмитренко М. Символ. Символіка. Фольклор. *Україна в етнокультурному вимірі століть: збірник наукових праць*. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 201 с.
7. Дмитриев Ю. С., Соколова А. С. Символ: понятие и классификация. *Наука*. Уфа, 2014. С. 2-10.
8. Дмитрів І. Релігійні символи як засіб творення художнього світу. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. Дрогобицький державний університет, 2015. Вип. 13. С. 189-196.
9. Коваленко Е. М. Концепт «символ» в философии культуры А. Ф. Лосева. *Гуманитарные и социальные науки*. 2008. № 2. С. 16-20.
10. Колтунова Е. А. Символ как психологическая категория в психоаналитических теориях. *Северо-Кавказский психологический вестник*. 2012. С. 5-9.
11. Куражова И. В. Символ как отражение национальной языковой картины мира. *Известия вузов. Серия «Гуманитарные науки»*. 2017. №8. С. 137-140.
12. Лосев А. Ф. Проблема символа и реалистическое искусство. М.: Искусство, 1995. 320 с.
13. Літвякова М. І. Символіка англійськомовних текстів ХХ-ХХІ ст.

Магістерські студії. Альманах. Херсон, 2021. Вип. 21. С. 64-67.

14. Мамардашвили М. К., Пятигорский А. М. Символ и сознание: учеб. пособ. М.: Школа «Языки русской культуры», 1997. 224 с.
15. Маслова В. А. Проблема символа в философии А. Ф. Лосева и у французских символистов. *Философская мысль*. Москва, 2019. С.18-30.
16. Микитів Г. В. Феноменологічна концептуалізація архетипної символіки в масмедійному тексті: дис. ... канд. наук соц. Комуна.: 81.37.42.070 (043.5) / Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара. Запоріжжя, 2021. 235 с.
17. Молчанова Г. Г. Методы исследования в межкультурной коммуникации: символ как когнитивная память культуры. *Лингвистика и межкультурная коммуникация. Вестник московского университета*, 2011. С. 10-11.
18. Никитина И. П. Эстетика: учеб. пособ. для студ. соц. и гуманитар. направл. и специальн. Москва : Юрайт, 2012. 676 с.
19. Первушина Н. А. Феномен символа: Концептуальные проблемы исследования. *Вестн. Томского гос. пед. ун-та.*, 2011. С. 188-189
20. Саух П. Ю. Філософія: навч-метод посіб. Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2003. 249 с.
21. Система державного управління Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії: досвід для України / уклад. П. І. Крайнік: за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. К.: НАДУ, 2011. 48 с.
22. Спирова Э. М. Символ в философском наследии П. А. Флоренского. *Знание. Понимание. Умение*. Московский гуманитарный университет, 2010. №2. С. 212-217.
23. Спирова Э. М. Символ как понятие философской антропологии: автореф. дис. канд. пед.наук: 09.00.13. Москва, 2011. 44 с.
24. Стоян С. П. Культурно-історичні метаморфози символізму в Європейському образотворчому мистецтві: монографія. Київ, 2014. 320 с.

25. Шепетьяк О. Класифікація знаків у семіотиці Чарльза Пірса: автореф. дис. канд. філософ. наук: 164.02. Київ, 2014. С 130-136.
26. Яковлева Е. Л. Мифологический символ как специфическая категория культуры. *Вестник Самарского государственного университета*, 2010. С. 160-165.
27. A selection of Peter Morrell's works. Dylan Thomas. Fern Hill.
URL: <http://www.homeoint.org/morrell/poems>
28. Ben Johnson. The Leek – National Emblem of the Welsh.
URL: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofWales/The-Leek-National-emblem-of-the-Welsh/> (дата звернення: 10.10.2021)
29. Ben Johnson. The Thistle – National Emblem of Scotland.
URL: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofScotland/The-Thistle-National-Emblem-of-Scotland/> (дата звернення: 11.10.2021)
30. Celtic Art and Lore. URL: <https://www.davidmorgan.com/shop-content/celticart/>
31. Celtic Cross Meaning and Significance.
URL: <https://www.gaelicmatters.com/celtic-cross-meaning.html>
32. Don Paterson. Rain. URL: <https://www.scottishpoetrylibrary.org.uk/poem/rain-2/>
33. Emma Secher. The national symbols of England, 2017
URL: <https://medium.com/@emma4362/the-national-symbols-of-england-f76dc7eb0c03>
34. Flag of St David. URL: <https://www.bbc.co.uk/wales/history/sites/themes/society/flag-st-david.shtml> (дата звернення: 11. 10. 2021)
35. History of Sherwood Forest, Robin Hood and Major Oak
URL: <https://www.nottinghamshire.gov.uk/culture-leisure/country-parks/history-of-sherwood-forest-robin-hood-and-major-oak>
36. James Walsh. The unicorn – Scotland's national animal.
URL: <https://www.nts.org.uk/stories/the-unicorn-scotlands-national-animal>
37. John Ash. Smoke. URL: <https://themanhattanreview.com/vol14no2/ash>

38. Leek is a delicious symbol of Welsh history Lou Gerber.

URL: <https://www.floridatoday.com/story/entertainment/dining/2016/10/05/leek-delicious-symbol-welsh-history/91584274/> (дата звернення: 11.10.2021)

39. Meaning of the Triskele / Triple Spiral / Triskelion.

URL: <https://www.blarney.com/triskele--triple-spiral--tri/>

40. More by Richard Aldington. Images.

URL: <https://poets.org/poem/r-v-and-another>

41. National emblems of Wales.

URL: <https://www.wales.com/about/culture/national-symbols-wales>

42. Revista Prosa Verso e Arte. Dylan Thomas – poemas.

URL: <https://www.revistaprosaversoarte.com/dylan-thomas-poemas>

43. Richard Aldington. Images. URL: <https://poets.org/poem/images>

44. Richard Aldington. Trench Idyll. URL: <https://war-poetry.Livejournal.com/798462.html> (дата звернення: 11.10.2021)

45. Symbols and meanings- each symbol has a different meaning.

URL: <https://www.welsh-lovespoons.co.uk/symbols>

46. T. S. Eliot. The Waste Land.

URL: <https://www.poetry.monster/the-waste-land-by-t-s-eliot>

47. T. S. Eliot. The Waste Land. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poems/47311/the-waste-land>

48. Tasnim Nazeer. The Story Behind The Scottish National Flag.

URL: <https://theculturetrip.com/europe/united-kingdom/scotland/articles/the-story-behind-the-scottish-national-flag/>

49. Ted Hughes. Full Moon and Little Frieda. URL: <https://allpoetry.com/Full-Moon-and-Little-Frieda>

50. Ted Hughes. Work And Play.

URL: <http://www.blueridgejournal.com/poems/th2-work.htm>

51. The British Lion. URL: <https://editions.covecollective.org/content/british-lion>

52. The English Oak by Ellen Castelow. URL: <https://www.historic->

uk.com/CultureUK/The-English-Oak/

53. The Irish harp is the official symbol of Ireland.

URL: <https://www.irish-genealogy-toolkit.com/irish-harp.html>

54. The kilt, symbol of Scotland.

URL: <https://culturinera.wordpress.com/2019/03/24/the-kilt-symbol-of-scotland/#:~:text=This%20is%20because%20at%20that,and%20a%20symbol%20of%20Scotland>

55. The symbolic blooms of Britain: secrets of our national flowers.

URL: <HTTPS://WWW.FUNNYHOWFLOWERSDO THAT.CO.UK/SYMBOLIC-BLOOMS-BRITAIN-SECRETS-OUR-NATIONAL-FLOWERS>

56. Thomas Dylan. After the Funeral. URL: <https://genius.com/Dylan-thomas-after-the-funeral-annotated>

57. Thomas Dylan. A Refusal to Mourn the Death, by Fire, of a Child in London. URL: <https://poets.org/poem/refusal-mourn-death-fire-child-london>

58. Thomas Dylan. Fern Hill. URL: <https://poets.org/poem/fern-hill>

59. Thomas Dylan. Poem in October.

URL: http://www.phys.unm.edu/~tw/fas/yits/archive/thomas_poeminOctober.html

60. Thomas Dylan. The force that through the green fuse drives the flower

URL: <https://poets.org/poem/force-through-green-fuse-drives-flower>

61. Thomas Dylan. The Force that Through The Green Fuse Drives The Flower.

URL: <http://users.telenet.be/bloodthirster/Christophe/Site/gedichten.htm>

62. Thomas Dylan. The force that through the green fuse drives the flower.

URL: <http://www.eng-poetry.ru/PoemE.php?PoemId=16039>

63. Thomas Hardy. The Darkling Thrush. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poems/44325/the-darkling-thrush>

64. Thomas Hardy The Voice. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poems/52333/the-voice-56d230b56eb7c>

65. Union Jack. URL: <https://www.royal.uk/union-jack>

66. Wilfred Owen. Dulce et Decorum Est.

URL: <https://courses.lumenlearning.com/englishlitvictorianmodern/chapter/dulce-et-decorum-est/> (дата звернення: 10.10.2021)

67. Wilfred Owen. Inspection.

URL: <https://www.thepoetryhour.com/poems/inspection>

68. What is the Celtic symbol for family?

URL: <https://www.irishcentral.com/roots/irish-celtic-symbol-family>

69. What's the symbolism of the Irish Flag?

URL: <https://www.infoplease.com/whats-symbolism-irish-flag>